

Sosiaali- ja terveysministeriö

Lausuntopyyntönnö 3.10.2013; Dnro STM111:00/2012

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain ja potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain muuttamisesta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt muun muassa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviran lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain ja potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain muuttamisesta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi.

Valvira on tehnyt ministeriölle viime vuosina useampia esityksiä, joissa on esitetty muutoksia kanteluiden käsittelyyn. Tarkoituksena on ollut lainsäädännön muutosten myötä vähentää Valviraan ja myös aluehallintovirastoihin tulevien sosiaali- ja terveydenhuollon kanteluiden määrää. Nyt lausunnolla oleva hallituksen esitys perustuu joiltakin osin Valviran esitykseen. Ehdotettu kanteluiden siirtomahdollisuus toimintayksikköön perustuu selvityshenkilö Sami Koukin vuonna 2011 laatimaan raporttiin (Aluehallintovirastojen valta-kunnallinen kantelujen ja siihen liittyvien prosessien kehittämishanke; Osaprojekti 1). Valvira esittää lausuntonaan seuraavan:

1 Yleistä

Esityksessä ehdotetaan tarkennettavaksi sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain ja potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain muistutusmenettelyä koskevia säännöksiä sekä lisättäväksi lakeihin kanteluja koskevat säännökset. Lisäksi esityksessä ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon kanteluasioiden käsittelyä hallintolain kanteluasioiden käsittelyä koskevien uusien säännösten mukaisiksi ja näin ollen ehdotetaan, että sosiaali- ja terveydenhuollon laeista kumotaan kanteluita koskevat säännökset.

Valvira pitää uudistusta tervetulleena siltä osin kuin kanteluiden käsittelyä koskevia säännöksiä ehdotetaan yhdenmukaistettaviksi hallintolain kantelusäännösten kanssa. Tällöin toteutuu Valvirankin tärkeänä pitämät uudistukset eli yli kaksi vuotta vanhoja hallintokanteluita ei enää käsitellä kuin erityistapauksissa ja kanteluiden käsittelyyn ottamisessa lisätään valvontaviranomaisen harkintavaltaa.

Myös hallituksen esityksen tavoite vahvistaa muistutusmenettelyn asemaa ensisijaisena keinona kanteluun nähden, on hyvä. Mutta hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla esitys ei kuitenkaan tuo oleellista helpotusta aluehallintovirastojen ja Valviran työtaakkaan. Valvira pitää mahdollisena, että

Dnro 7906/00.01.00.00/2013

esitetty ratkaisu päinvastoin lisää valvontaviranomaisen tehtäviä. Hallituksen esityksessä on Valviran käsityksen mukaan vaikutukset kuvattu ylioptimistisesti ottaen huomioon muutosten tosiasiallinen vähäisyys nykytilanteeseen verrattuna.

2 Muistutusmenettely

Hallituksen esityksessä on arvioitu kolmea eri vaihtoehtoa muistutusmenettelyn vahvistamiseksi. Ensimmäinen vaihtoehto perustuu Valviran esitykseen. Hallituksen esityksessä kirjattuun arvioon Valvira toteaa, että pelkän kantelukirjoituksen perusteella ei voida tehdä päätelmiä esim. potilasturvallisuuden vaarantumisesta. Mahdollista potilas- ja/tai asiakasturvallisuusriskin olemassa oloa voidaan arvioida vasta, kun asia on selvitetty tai kun ainakin selvitysvaiheen aikana riittävä tieto on käytettävissä. Pelkästään yksittäisestä kantelukirjoituksesta ilmenevään tietoon ei valvovan viranomaisen nopeita toimenpiteitä kuitenkaan käytännössä yleensä voida perustaa. Viranomaisen saa tiedon tällaisia toimenpiteitä mahdollisesti edellyttävistä tilanteista usein terveydenhuollon ammattihenkilöiltä, terveydenhuollon tai sosiaalihuollon toimintayksiköistä, apteekkeista tai muilta viranomaisilta tulevien ilmoitusten, toisinaan myös tiedotusvälineissä olleiden tietojen, ei kanteluiden perusteella. (Valvirassa tuli vireille vuonna 2012 687 edellä mainittuihin erilaisiin ilmoituksiin, yhteydenottoihin ja vastaaviin perustuvaa valvonta-asiaa, kun kanteluasioita tuli vireille 386). Valviran näkemyksen mukaan asian käsittely muistutusmenettelyssä ei siten heikentäisi viranomaisen tiedonsaantia kyseisenkaltaisista tilanteista. Lisäksi edellytys asian käsittelystä ensin muistutusmenettelyssä viivästyttäisi asian saattamista käsiteltäväksi kanteluna korkeintaan 1 – 2 kuukautta, mikä on varsin lyhyt aika ottaen huomioon, että kanteluasioiden käsittelyajat ovat nyt pitkiä, sillä muut valvonta-asiat ovat yleensä potilasturvallisuuden kannalta kiireellisempiä ja joudutaan näin ollen priorisoimaan.

Esitysluonnoksessa on mainittu, että ”Kanteluinstituutiota voidaan kuitenkin pitää yhtenä perustuslain 21 §:ssä säädetyn hyvän hallinnon perusoikeuden turvaamisen takeena, eikä sen ehdoton rajoittaminen muistutuksen ehdottomasti ensisijaistavalla sääntelyllä ole oikeusturvan näkökulmasta perusteltua”. Valvira toteaa, että hallinto-oikeuden professori Olli Mäenpää ei Valviralle antamassaan lausunnossa ole nähnyt Valviran ehdottaman menettelytavan toteuttamiselle perustuslaista tai muusta lainsäädännöstä johtuvia esteitä.

Yhtenä perusteena sille, miksi muistutusmenettelyn pakollisuutta ei pidetä perusteltuna, on hallituksen esityksessä todettu, että itsenäinen ammatinharjoittaja olisi tosiasiaa jäävi käsittelemään asiaa. Valvira toteaa, että muistutusmenettely terveydenhuollossa koskee potilaslain mukaan vain terveydenhuollon toimintayksiköitä, ei itsenäisiä ammatinharjoittajia. Jääviystilanne saattaisi tulla kysymykseen silloin, jos tyytymättömyys kohdistuu henkilöön, jonka tehtävänä on säännösten mukaan käsitellä muistutus, eli terveydenhuollosta puhuttaessa toimintayksikön terveydenhuollosta vastaavaan johtajaan. Tosiasiaa muistutus kohdistuu terveydenhuollosta vastaavaan johtajaan vain hyvin harvoin. Jääviystilanteen varalle on myös mahdollista säätää tai nimetä organisaatiossa toinen käsittelijä.

Dnro 7906/00.01.00.00/2013

Kanteluita joudutaan siirtämään Valviran ja aluehallintovirastojen työnjaosta johtuen paljon näiden viranomaisten kesken. Valvira siirsi esimerkiksi vuonna 2012 kaikkiaan 312 terveydenhuollon kanteluasiaa aluehallintovirastoille. Asioiden moninkertainen siirtäminen (esim. tapauksessa, jossa Valvirasta AVlin siirretty asia siirrettäisiin edelleen toimintayksikköön) ei anna hyvää kuvaa viranomaistoiminnasta.

Valvira toistaa jo aiemmista esityksistään ilmenneen kantansa, että tyytymättömyyden aiheet ja potilaiden sekä omaisten tekemät kantelut tulisi käsitellä aina ensisijaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksikössä. Menettelytapa korostaa toiminnanharjoittajan ensisijaista vastuuta edistää laadunhallintaa ja parantaa asiakkaiden oikeusturvaa. Oleellista asiakkaan oikeusturvan näkökulmasta on, että toiminnanharjoittajalla on mahdollisuus reagoida korjaavasti havaittuihin virheisiin.

Terveydenhuollon ja sosiaalihuollon toimintaan liittyvien tyytymättömyydenaiheiden selvittäminen aina ensisijaisesti kyseisessä toimintayksikössä tukisi osaltaan toimintayksiköiden omavalvonnan tehostamista. Tyytymättömyyttä aiheuttavan asian käsittely asianomaisessa toimintayksikössä nimenomaan vähentää asian selvittämisen viiveitä, kun selvittely tapahtuu siellä, missä asiaan osalliset henkilöt ja tarvittavat asiakirjat ovat lähellä. Asian selvittäminen voi tällöin tapahtua nopeasti ja välittömästi tarpeelliseksi arvioidussa laajuudessa ja niin, että myös potilaalla/asiakkaalla on niin halutessaan mahdollisuus osallistua asian selvittämiseen. Silloin, kun asiassa havaitaan virheellistä ja korjaamista edellyttävää menettelyä, asia on tällöin myös korjattavissa viiveettä, joskus jopa saman palvelutapahtuman kuluessa. Valvovalla viranomaisella ei ole toimivaltaa korjata virheitä, vaan pitkän selvitysprosessin tuloksena syntyvät ratkaisut ovat pääsääntäisesti menettelyn jälkikäteistä arviointia.

Valviran näkemyksen mukaan siirtomenettely on suhteellisen raskas ottaen huomioon, että valvontaviranomaisen tehtävänä on ensin arvioida, otetaanko asia suoraan käsiteltäväksi vai siirretäänkö se. Tämän jälkeen asia siirretään toimintayksikköön. Hyvin monet asiat myös tulevat uudelleen valvontaviranomaisen arvioitaviksi muistutukseen tehdyn ratkaisun jälkeen. Valvira epäileekin henkilöresurssien käytön tehostamisvaikutuksen jäävän vähäiseksi. Viranomaisen harkintavaltaan jätettävään siirtomahdollisuuteen liittyy Valviran käsityksen mukaan myös se riski, että siirroista tehdään kanteluja ylimmille laillisuusvalvojille, jolloin aluehallintovirastot ja Valvira saavat lisätyötä selvitysten antamisesta eduskunnan oikeusasiamiehelle tai oikeuskanslerille.

Lisäksi Valvira toistaa myös aiemmin esille ottamansa esityksen muuttaa työnjakoa Valviran ja aluehallintovirastojen kesken. Tällä hetkellä voimassa olevan ammattihenkilölain 24 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan Valvirassa käsitellään asiat, joissa epäillään kuolemaan tai pysyvään vakavaan vammautumiseen johtanutta hoitovirhettä. Kohdassa tarkoitetut kantelut ovat yksittäisiä potilas- ja hoitotapauksia koskevia. Valtaosassa näistä tapauksista hoidossa ei voida todeta epäasianmukaisuutta. Useimmiten vakavin seuraamus on huomautus, joita on ollut noin 4 – 5 %:ssa ratkaistuista asioista. Jos muistutusmenettelyn ensisijaisuus toteutuu, tulee se merkitsemään erityisesti aluehallintovirastojen kanteluiden määrän vähenemistä. Näistä syistä esitetään, että Valviran ja aluehallintovirastojen

Dnro 7906/00.01.00.00/2013

välistä työnjako muutetaan siten, että kuolleen potilaan hoitoa koskevat kantelut käsiteltäisiin asianomaisessa aluehallintovirastossa.

3 Yksityiskohtaisia kommentteja hallituksen esityksen tekstiin

Seuraavassa on Valviran yksityiskohtaisia kommentteja hallituksen esityksen tekstiin ja joitakin muutosesityksiä virheellisten kirjausten johdosta:

Yleisperustelut:

Nykytilan kuvauksessa, s. 4 oikean palstan viimeisessä kappaleessa on todettu, että valvontaviranomaisten valvonta voidaan jaotella ennakkolliseen ja jälkikäteiseen valvontaan. Ennakollista valvontaa on todettu olevan esim. valvontaviranomaisen käsittelemät lupa-asiat. Tämän jälkeen on kirjoitettu seuraavasti: "Ennakollista valvontaa on myös toimijoiden niin sanottu omavalvonta, joka tarkoittaa sitä, että toiminnanharjoittajat itse kantavat vastuuta ja huolehtivat aktiivisesti toimintansa turvallisuudesta ja lainmukaisuudesta". On tärkeää, että omavalvontaa käsitellään hallituksen esityksessä, mutta em. maininta on väärässä paikassa, koska omavalvonnassa ei ole kyse valvonnasta, jota valvontaviranomaiset tekevät.

Potilasvahinkojen korvaaminen on alun alkaen haluttu pitää täysin erillään terveydenhuollon valvonnasta. Luonnoksen sivulla 6 on käsitelty potilasvahinkolautakuntaa kappaleessa, joka alkaa virkkeellä: "Yleisen terveydenhuollon valvonnan lisäksi potilasvahinkolautakunta on toimivaltainen käsittelemään potilasvahinkolakiin perustuvia korvausasioita". Virkkeestä saa käsityksen, että lautakunnan toiminta liittyisi jollakin tavalla valvontaan. Asia on myös sijoitettu otsikon "Sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaviranomaiset ja valvontasäännökset" alle. Jos potilasvahinkojen korvaamisjärjestelmää halutaan käsitellä, se pitäisi eriyttää selvästi valvonnasta.

Sivun 7 ensimmäisessä kappaleessa on käsitelty terveydenhuollossa tehtäviä päätöksiä todeten, että "Terveydenhuollossa päätöksiä tehdään lähinnä asiakasmaksuja ja hoitoon ottamista koskien. Hoitoon ottamisen osaltakaan toimissa ei ole kyse yksilöllisistä hallintopäätöksistä, vaan ne perustuvat ensisijaisesti lääkärin tekemiin ratkaisuihin ja erityisasiantuntemusta vaativiin lääketieteellisiin näkökohtiin, joiden ei ole katsottu sopivan muutoksenhaun kautta tuomioistuinten arvioitaviksi". Tässä yhteydessä pitäisi käsitellä myös niitä tilanteita, joissa hoitoon liittyen tehdään nimenomaan hallintopäätöksiä, eli tilanteita, joissa puututaan potilaan etuihin tai oikeuksiin, erityisesti mielenterveyslain mukaista tahdosta riippumattomaan hoitoon määräämistä ja tartuntatautilain mukaisia, yleisvaarallisiin tartuntatauteihin liittyviä päätöksiä (esim. eristäminen sekä määräys olla pois työstä, koulusta tai päivähoidosta).

Sivun 7 vasemman palstan kolmannessa kappaleessa on eroteltu tosiasiallisesta hallintotoiminnasta vielä "puhtaasti suorittava tosiasiallinen toiminta", joka ei kuulu hallintolain soveltamisalan piiriin. Viimeksi mainitun asian käsittely vaikuttaa turhalta ja riskialttiilta (kun toimen lukeminen "puhtaasti suorittavaksi tosiasialliseksi toiminnaksi" merkitsisi sitä, että hallintolain 2 luvun hallinto-oikeudellisia periaatteita ja muita hyvän hallinnon vaatimuksia ei tarvitsisi noudattaa).

Sivun 12 vasemman palstan neljännessä kappaleessa on mainittu, että eduskunnan oikeusasiamies on kiinnittänyt useampia kertoja huomiota kanteluasioiden pitkiin käsittelyaikoihin Valvirassa. EOA on antanut Valviralle asiasta viime vuosina myös huomautuksia. EOA on muun muassa heinäkuussa 2013 antamassaan päätöksessä lisäksi todennut havainneensa pitkien käsittelyaikojen johtuneen resurssivajauksesta.

Dnro 7906/00.01.00.00/2013

HE-luonnoksessa on puhuttu monin paikoin vain aluehallintovirastoista, vaikka esityksen on tarkoitus koskea myös Valvira (esim. s. 14 vasemman palstan kolmas kappale ja osio 3.2 ens. kpl).

Hallituksen esitysluonnoksessa kerrotaan myös ns. valvontatyöryhmän tekemistä ehdotuksista. Sivulla 14 ehdotusten kuvauksesta saa sen virheellisen käsityksen, että valvontatyöryhmä olisi esittänyt kanteluiden siirtämismahdollisuutta, kun sekä sitä ennen että sen jälkeen on puhuttu ko. siirtämisestä. Erityisesti tämä virheellinen käsitys syntyy valvontatyöryhmän raportin käsittelyn jälkeen seuraavasta (sivun vasemman palstan viimeisen kappaleen ensimmäisestä) virkkeestä ”Samoin aluehallintovirastojen kantelujen kehittämishankkeen selvityshenkilöraportissa... ehdotettiin sosiaalihuollon asiakaslakiin ja potilaslakiin lisättäväksi säännökset, jotka mahdollistavat valvontaviranomaiselle tehdyn kantelun siirtämisen palveluntuottajalle muistutuksena käsiteltäväksi”. Valvira kiinnittää huomiota siihen, että valvontatyöryhmän muistiossa ei ehdotettu siirtämismahdollisuutta vaan nimenomaan säännöksiä siitä, että asia olisi käsiteltävä muistutuksena ennen kantelun tekemistä.

Sami Koukin raporttia käsiteltäessä on sanottu (s. 14 oikean palstan ens. kpl), että ”Ehdotuksen tavoitteena oli muun muassa laillisuusvalvonnan painopisteen siirtämisen (p.o. siirtäminen) ennaltaehkäisevään ja oma-aloitteiseen valvontaan ja jälkikäteisen kantelukäsittelyn roolin muuttaminen laillisuus-valvontaa täydentäväksi”. Mitä virkkeen loppuosalla tarkoitetaan?

Sivuilla 16 – 17 ”Muutokset valvonnan luonteessa” -otsikon alla mainitut poliisilain 2 ja 3 §:n, kuluttajaturvallisuuslain 19 §:n ja kilpailulain 32 §:n säännökset eivät Valviran käsityksen mukaan ole tässä yhteydessä relevantteja, koska HE-luonnoksessa ehdotetut säännökset eivät riitä siihen, että valvonta-asiat voitaisiin asettaa tärkeysjärjestykseen. Nämä lainkohdat tulisi säästää siihen yhteyteen, jos lainsäädäntöön todella ehdotetaan otettavaksi asioiden tärkeysjärjestykseen asettamisen mahdollistavia säännöksiä.

Hallituksen esityksessä asiakaslain 23 §:ssä muistutusmenettely on kirjoitettu muotoon ”sosiaalihuoltoonsa tai siihen liittyvään kohteluunsa tyytymättömällä asiakkaalla...” Hallituksen esityksen perusteluista saa sen käsityksen, että ehdotetulla muutoksella on tarkoituksena, että sekä kohtelusta että laadusta voi tehdä muistutuksen. Ehdotettu 23 §:n sanamuoto on kuitenkin harhaanjohtava ja siitä saattaa saada sen käsityksen, että muistutus on muutoksenhakukeino sosiaalihuollon päätökseen. Tällöin on vaarana, että asiakas tekee muistutuksen ja saattaa menettää mahdollisuuden hakea muutosta, koska muutoksenhakua koskeva määräaika voi umpeutua. Mikäli tarkoitus on, että muistutus kohdistuu asiakkaan saamaan sosiaalihuollon laatuun tai hänen saamaansa kohteluun, Valvira ehdottaa, että 23 §:n 1 momentti kuuluisi ”sosiaalihuollon laatuun tai siihen liittyvään kohteluunsa ...”.

Mikäli hallituksen esitysluonnoksessa mainittu sanamuoto säilytetään (sosiaalihuoltoonsa), tulee hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteissa korostaa muistutuksen suhdetta asiakkaan käytössä oleviin muutoksenhakukeinoihin.

Tällä hetkellä käytännössä asiakkaiden tiedonsaaminen omista oikeuksistaan ja oikeusturvastaan jää hyvin eritasoisen sekä kunnallisen että yksityisen neuvonnan varaan. Sosiaaliasiamies-järjestelmä on luotu sitä varten, että asiakkaat saisivat ulkopuolisen, puolueettoman asiantuntijan ohjausta ja neuvontaa. Valvira esittää, että hallituksen esityksen perusteluissa tuotaisiin esiin kunnan ja toimintayksikön velvollisuus informoida potilaita ja asiakkaita mahdollisuudesta käyttää apunaan potilas- tai sosiaaliasiamiestä.

Dnro 7906/00.01.00.00/2013

Mikäli muistutusmenettelystä tulee ensisijainen, tulee menettelyn läpinäkyvyys varmistaa esimerkiksi siten, että kunnan sosiaaliamies saa vuosittain analysoidut tiedot tehdyistä muistutuksista ja niiden perusteella tehdyistä toimenpiteistä käyttöönsä seuratakseen asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä kunnassa. Valvira on vuonna 2010 antamassaan ohjeessa ((Muistutusmenettelyn käyttö sosiaalipalveluissa; 8/2010)) suosittanut että toimintayksiköt analysoivat säännöllisesti muistutukset ja yhteydenotot ja hyödyntävät saatua tietoa palvelujensa laadun kehittämisessä.

Yksittäisiä virheellisiä ilmauksia yleisperusteluissa:

Osio 1.1:

s. 4 vasemman palstan kolmas kpl: Valviralle kuuluvina asioina on mainittu asiat, "jotka liittyvät Valvirassa käsiteltävään terveydenhuoltoon tai terveydenhuollon ammattihenkilöä koskevaan valvonta-asiaan". Pitäisi olla: "jotka liittyvät Valvirassa käsiteltävään **muuhun** terveydenhuoltoon, **sosiaalihuoltoon** tai terveydenhuollon ammattihenkilöä koskevaan valvonta-asiaan".

s. 4 oikean palstan toinen kpl: "Asiassa syntyneen soveltamiskäytännön perusteella tärkeinä tai periaatteellisina asioina on pidetty...". Pitäisi olla: "Asiassa syntyneen soveltamiskäytännön perusteella **periaatteellisesti tärkeinä** tai **laajakantoisina** asioina on pidetty...".

s. 6 oikean palstan viim. kpl: Todettu, että "Terveydenhuollon ammattihenkilö puolestaan päättää... potilaan hoitoon pääsystä hoitoon pääsyä koskevien suositusten, potilaan yksilöllisen elämäntilanteen ja hoidon tarpeen perusteella". Hoitoon pääsyä koskevien suositusten sijasta pitäisi puhua hoitoon pääsyä koskevista säännöksistä.

s. 11 vasen palsta viimeinen kappale: Terveydenhuollon oikeusturvakeskukseen (TEO) tuli viraston perustamisen (1993) jälkeen... TEO on perustettu 1.12.1992. Tämä olisi hyvä todeta tässä tarkasti.

s. 11 oikea palsta viimeinen kappale ja s. 12 vasen palsta 3 kokonainen kappale: molemmissa kohdissa on terveydenhuollon valvonta-asioiden lukuja vuosilta 2010 ja 2011. Tähän on syytä lisätä lukuja myös vuodelta 2012. Sosiaalihuollon lukuja esitysluonnoksessa olikin myös vuodelta 2012.

Lakitekstit ja yksityiskohtaiset perustelut:

Asiakaslain 23 §:n yksityiskohtaisiin perusteluihin sivulle 24 tulisi oikean palstan toisen kappaleen viimeiseen virkkeeseen lisätä "viranhaltijalle"-sanan eteen sana "johtavalle", jotta ilmausta ei voi ymmärtää niin, että kenelle tahansa viranhaltijalle tullut muistutus olisi hänen itsensä käsiteltävä.

Lain 23 a §:n 1 momentissa ei ole syytä viitata sosiaalihuoltolain 3 §:n 2 – 3 momenttiin (luonnoksessa virheellisesti 3 §:n 2 – 3 "§"), koska säännökset tultaneen kumoamaan sote-järjestämislain säätämisen yhteydessä.

Ko. pykälän perusteluissa (s. 26 vasemman palstan ens. kpl) on selostettu hallintolain 31 §:ää todeten mm., että "Viranomaisella on hallintolain 31 §:ään perustuva selvittämisvelvollisuus, jota ei arvioidulla sääntelyratkaisulla olisi tarkoitettu muistutukseen annetun vastauksen osalta ehdottomasti rajattavan". Kantelun käsittelyyn ei kuitenkaan sovelleta sellaisenaan esim. hallintolain 31 §:ää, vaan, kuten nykyisessä hallintolain 4 §:n 3 momentissa (jatkoissa hallintolain 53 b §:n 2 momentissa) todetaan "hallintokantelua käsiteltäessä on noudatettava hyvän hallinnon perusteita sekä turvattava niiden henkilöiden oikeudet, joita asia välittömästi koskee".

Dnro 7906/00.01.00.00/2013

Perusteluissa on sanottu myös mm., että "Perusteita kantelun siirtämiseen muistutuksena käsiteltäväksi tulisi arvioida erityisesti myös esimerkiksi silloin, kun palvelun tuottaja on sellainen itsenäinen ammatinharjoittaja, jolla ei ole varsinaista esimiestä ja joka näin ollen joutuisi ratkaisemaan itseään koskevan muistutuksen". Muistutusmenettely ei koske itsenäisiä ammatinharjoittajia.

Ehdotetun potilaslain 10 a §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan "Terveysten- ja sairaanhoitoonsa tai siihen liittyvään kohteluunsa tyytymättömällä potilaalla on oikeus tehdä kantelu kansanterveyslain 2 §:n 2-3 §:ssä tarkoitetuille terveydenhuollon valvontaviranomaisille". Kansanterveyslaki tultaneen kumoamaan sote-järjestämislain säätämisen yhteydessä. Viittaus kansanterveyslakiin on myös virheellinen siinä mielessä, että terveydenhuollon kantelut eivät liity pelkästään perusterveydenhuoltoon.

Samana pykälän perusteluissa on todettu (s. 28 vasemman palstan neljäs kpl) mm., että "Valviralle valvonta kuuluu erikseen säädetyissä tapauksissa, muun muassa laajoissa ja periaatteellisissa kysymyksissä...tai asiat liittyvät Valvirassa käsiteltävään terveydenhuoltoon tai terveydenhuollon ammattihenkilöä koskevaan valvonta-asiaan". Sanan "laajoissa" sijasta tulisi olla "laajakantoisissa" ja sanan "periaatteellisissa" sijasta "periaatteellisesti tärkeissä". Virkkeen lopun tulisi lisäksi kuulua "tai asiat liittyvät Valvirassa käsiteltävään **muuhun** terveydenhuoltoon, **sosiaalihuoltoon** tai terveydenhuollon ammattihenkilöä koskevaan valvonta-asiaan. Perusteluista tulisi korjata myös STM:östä puhuttaessa (seuraava kpl) viittaus kansanterveyslakiin samoin kuin kantelun selvittämistä koskeva teksti (s. 28 oikean palstan viim. kpl) ja toteamus, jossa puhutaan itsenäisestä ammatinharjoittajasta (s. 29 vas. palstan toinen kpl).

Sosiaalihuoltolain, kansanterveyslain, erikoissairaanhoitolain, kehitysvammaisten erityishuoltolain, mielenterveyslain, tartuntatautilain, ammattihenkilölain sekä yksityisiä sosiaalipalveluita ja yksityistä terveydenhuoltoa koskevien lakien perusteluissa on viitattu kantelujen vanhentumisajan osalta virheellisesti hallintolain 53 b §:n 2 momenttiin, kun tulisi viitata em. pykälän 3 momenttiin.

Ylijohtaja

Marja-Liisa Partanen

Hallintojohtaja

Ritva Kujala

Jakelu

neuvotteleva virkamies Virpi Vuorinen/STM

Tiedoksi

Valviran johtoryhmä